Gönderim Tarihi: 15.08.2019

Kabul Tarihi: 02.09.2019

ANTALYA’NIN TÜRKLER TARAFINDAN FETHİ VE GÖRSELLERLE ANLATIMI

Antalya’s Conquest of the Turks by the Turks and the Visuals

Zülbiye SEVGİLİ POLAT

Öğr. Gör. Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Gönen Meslek Yüksek Okulu Geleneksel El Sanatları Bölümü
zulbiyepolat@isparta.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-9768-9921

Ömer ZAIMOĞLU

Doç. Dr. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Geleneksel Türk Sanatları
ozaimoglu@akdeniz.edu.tr

ORCID ID:0000-0002-9884-8397

Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Batı Akdeniz kıyısında yer alan ve coğrafi konumu dolayısıyla önemli bir liman şehri olan Antalya bu özelliğinden dolayı sürekli istilalara maruz kalmıştır. II. Kılıç Arslan zamanında Antalya’ya ilk kez kuşatılmış fakat fetihle sonuçlanamamıştır. Sonraki dönemde fetih gerçekleşmiş Antalya fethedilmiştir. Sultan I. Gıyaseddin Keyhüsrev, saltanatı sırasında Antalya’yi üç aşamalı olarak 1207 yılında fethetmiştir. I. Gıyaseddin Keyhüsrev’in ölümüyle yerine geçen büyük oğlu Selçuklu sultanı I. İzzettin Keykavus Sinop’un fethinden sonra Antalya’ya gelmiş, Antalya’yi fethederek ikinci kez 1216 yılında Selçukluların hakimiyetine sokması ile Müslüman alemine fetihnameler aracılığı ile bildirilmiştir. Antalya şehrinin ikinci kez fethi ve onarımıyla birlikte şehir için farklı bir dönem başlamıştır. Fetihden sonra şehir siyasi ve ekonomik bakımdan önemini arttırmaya devam etmiştir. İzzettin Keykavus’un ölümünden sonra tahta kardeşi Alaaddin Keykubat getirilmiştir. I. Alaaddin Keykubat’ın Türkiye Selçuklu tahtına geçmesiyle birlikte Türkiye ve Selçuklular hakimiyeti altında bulunan bütün bölgeler için tabir yerinde ise “Altın Çağ” başlamıştır.

Antalya’nın bu fetih aşamalarının günümüzde görselleri ile anlatımı mevcut olmadığından konuya ilişkin bilgiler incelenerek öğrenme kalıcılığı olan katkısını arttırmak için resimler yapılmıştır. Bu bağlamda yürütülen çalışma ile Antalya’nın fetih aşamaları görseller yardımı ile anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Antalya, Fetih, Selçuklu, I. Gıyaseddin Keyhüsrev.

Abstract

Antalya, which is located on the western Mediterranean coast and is an important port city due to its geographical location, has been subjected to constant invasions because of this feature. During the reign of Kılıç Arslan II, Antalya was besieged for the first time but not conquered. The conquest was achieved in the next period. Sultan Gıyaseddin Keyhusrev I conquered Antalya in three stages in 1207 during his reign. The eldest son and Seljuq Sultan Izzettin Keykavus who ascended the throne after the death of Gıyaseddin Keyhusrev I came to Antalya after the conquest of Sinop and conquered it in 1216. For the second time, Antalya came under the rule of Seljuqs and it was declared to the Muslim world through conquest letters. With the conquest and repair of Antalya, a different period began for the city. The city continued to increase its political and economic importance after the

conquest. After the death of Izzettin Kaykavus, his brother Alaaddin Keykubat was enthroned. Therefore, the so-called "Golden Age" began for all regions under the domination of Turkey and the Seljuqs.

Visual representations of Antalya's conquest stages do not exist today. Information about the subject have been examined and their pictures have been prepared. In this context, the conquest stages of Antalya have been explained with the help of visuals.

Keywords: Antalya, Conquest, Seljuq, Gıyaseddin Keyhusrev I.

1. GİRİŞ

Antalya kentinin coğrafi yapısını, güneyde dik yamaçlarla kesilen Akdeniz ve kuzeyde ona paralel uzanan Toroslar belirlemektedir. Antalya'nın kuzeyinde Burdur ve Isparta, kuzey-doğusunda Konya, doğusunda İçel ve batısında Muğla yer almaktadır (Yurt ansiklopedisi, 1982, cilt 2:748).

Batı Akdeniz kıyısında yer alan ve coğrafi konumu açısından önemli bir liman şehri olan Antalya köklü bir tarihi geçmişe sahiptir. Arap kaynaklarında şehrin adı "Antaliye", Türk kaynaklarında ise "Adalya" "Attaleia" (Çimrin,1974: 49) gibi isimlerle anılan ve Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biri olan Antalya ve çevresinin tarihi ile ilgili birçok araştırma da Antalya'nın bir şehir merkezi olarak tarihinin Bergama kralı 2. Attalos (159-138) ile başladığı bilinmektedir (Antalya il yılı; 1973:1-2). Kent ismini kurucusu olan ve surlarla çevrili büyük bir kent olan Korykos'a koloni gönderen 2. Attalos'tan almıştır (Gezginlerin göçü ile Antalya, 2008:17).

Tabii limanlarıyla özel şartlara sahip Antalya komşu beldeler arasında kısa zamanda gelişerek diğer yerleri gölgede bırakmıştır. Bir süre sonra Attalitlerin arazisi Roma İmparatorluğu'na intikal edince şehir korsanların eline geçmiştir. Ancak bu korsanların M. Ö. 79'da İsauricus lakabıyla bilinen konsül P. Sevvilius tarafından kovulmasıyla, Roma'nın fiili hakimiyeti başlamıştır. M. S. 43'de Claudius zamanında Roma eyaletleri arasına katılmıştır. Bizans devrinde Antalya'nın önemi gittikçe artmış ve şehir Akdeniz havzasında faal bir ticaret limanı haline gelmiştir (Moğol, 1993:135). Bu özelliği sebebiyle 6. Yüzyıldan itibaren Arap akınlarına uğramıştır. 860'da Halife Mütevekkil'in donanma kumandanı Fazl b. Karin, şehri ele geçirmiştir. Ancak bu hakimiyet uzun sürmemiştir. Türklerin Anadolu'yu fethi sırasında Süleyman Şah burayı ele geçirmiştir. Bizans imparatoru Aleksior Komneos'us şehri geri alışı tarihi olan 1103 yılına kadar Antalya Türkiye Selçuklularının elinde kalmıştır. Şehir bu arada önemli bir ithalat ihracat limanı olarak Avrupa ve Mısır ticaret gemilerinin uğrak noktası olmuştur (Emecen, 1991:233).

Bu dönemde yaşanan ve büyük oranda Anadolu'nun kaderini etkileyen Miryokefaron Savaşı (1176) da değinilmesi gereken bir olaydır. Bu savaşta Bizans İmparatorunun Türkiye Selçuklu Sultanı 2. Kılıç Arslan'a yenilmesi sonucu bölgedeki siyasi yapı değişmiştir. Savaşın sonunda Anadolu'da belirli merkezler Bizans imparatorluğunun elinden çıkmıştır. Ancak Attaleia şehri Bizans'ın elinde kalmıştır (Erdem, 2002:163-171).

Tahtını daha önce abisi 2. Süleyman Şah'a bırakmak zorunda kalan Gıyaseddin Keyhüsrev sürgün hayat yaşadığı İstanbul'un Latinler tarafından ele geçirilmesiyle ülkesine geri dönmüştür. Kendisi önceleri tahtını geri almak için destek bulamasa da ilerleyen süreçte Konya ve Aksaray halkının, aynı zamanda Selçuklu yöneticilerinin de desteğiyle tahtı kardeşi 2. Süleyman Şah'ın oğlu 3. Kılıç Arslan'ın elinden alarak 2. kez Türkiye Selçuklu tahtına geçmeyi başarmıştır (Şahin, 2014: 21-40).

Sultan 1. Gıyaseddin Keyhüsrev'in saltanatı sırasında Antalya'nın fethi üç aşamalı olarak 1207 yılında gerçekleşmiştir. Sultan 1. Gıyaseddin Keyhüsrev'in ölümüyle yerine geçen büyük oğlu Selçuklu sultanı 1. İzzettin Keykavus Sinop'un fethinden sonra Antalya'ya gelmiştir. Sultan 1. İzzettin Keykavus'un Antalya'yı fethederek ikinci kez 1216 yılında Selçukluların hakimiyetine sokması Müslüman alemine fetihnameler aracılığı ile bildirilmiştir. Antalya şehrinin ikinci kez fethi ve onarımıyla birlikte şehir için farklı bir dönem başlamıştır. Fetihden sonra şehir siyasi ve ekonomik bakımdan önemini arttırmaya devam etmiştir. İzzettin Keykavus'un ölümünden sonra tahta kardeşi Alaaddin Keykubat getirilmiştir.

2. ANTALYA'NIN 1. GYASEDDİN KEYHÜSREV TARAFINDAN FETHİ

Antalya Anadolu'nun Akdeniz kıyısında önemli bir ithalat ve ihracat liman şehridir. Kent 2. Kılıç Arslan tarafından (Uluborlu ve Kütahya şehirleri fethedildiği zaman) 1182 tarihinde kuşatılmıştır. Kuşatma girişimi başarısız olmuş tekrar Bizanslıların hakimiyetinde kalmıştır. 4. Haçlı seferi sonrası İstanbul'un Latinler tarafından işgal edilmesi ve Bizans'ın Anadolu toprakları üzerindeki hakimiyetinin azalmasıyla Bizans'a bağlı Akdeniz sahilindeki bölgeleri de ele geçirme girişimleri başlamıştır. Bu dönemde Antalya ve çevresinde de emniyet kalmamış liman ve ticaret yolu da işlemez hale gelmiştir. Antalya limanına gelen birçok tacirin mallarına el konulmuş, gasp edilmiş ve zulüm edilerek alınmıştır. Antalya yönetimini de Aldebrandin isimli bir İtalyan ele geçirmiştir. İleri görüşlü bir sulta olan Keyhüsrev, Bizanslıları bozguna uğratarak Sinop'taki kervan yolunu açmış yığılan ticaret kervanlarını hareket geçirdikten sonra denizlere açılmanın öneminin bilincine varmıştır. Keyhüsrev Antalya şehrinin hakimiyetini

Selçuklu devletine dahil etmeyi düşünmüştür. Bu düşüncesine fırsat verecek bazı meydana gelen sonuçlar olmuştur (Kaya, 2006:125-126).

Keyhüsrev ferman çıkartarak ülkenin dört bir tarafından asker toplamasını ve ordunun hazırlanmasını emretmiştir. Antalya'ya ilerlemiş ve yol üzerindeki yerleri de alarak Antalya'ya varmıştır. Sultan şehir ve kale etrafına mancılıklar yerleştirilmiştir. Şehir gece ve gündüz iki ay süren kuşatma altına alınmış fakat şehir düşmemiştir. Buna sinirlenen Sultan askerine oklarla taciz edip kılıç ve gürz ile hücum etmelerini emretmiştir. Böylece Freng askerlerinin surlara çıkılmasına izin verilmemiştir. Askerlerin cesur girişi ile şehir surlarına şiddetli bir şekilde hücum edilmiştir. Askerler surların karşısına uygun yere mancılık yerleştirmişler, surlara merdivenler dayayarak tırmanılmıştır. Surlara sultanın sancağını ilk diken kişi Konya sipahilerinden Hüsamettin lakaplı Yavlak Aslan olmuştur. Kılıç ve zırh ile mücadele edip birkaç Freng'i öldürüp diğerlerini de firara mecbur etmiş ve (İbn Bibi, Selçukname:36-37) kale kapıları açılarak bütün Selçuklu askerleri de girmiştir (Kaya,2006:131).(Resim1)

İbn Bibi dışındaki diğer kaynaklar, Antalya seferinden haberdar olan Antalya hakimi Aldabrandin'in Kıbrıs haçlılarından yardım istemiştir. Kıbrıs'taki Haçlılardan gelen bu yardım küçük bir donanma şeklinde gelmiştir. Kıbrıs'tan 200 kişilik piyade birlik gönderilmiştir. Sultan beklemediği bu destek karşısında korkuya kapılmıştır. Çarpışmalar başlayınca Latinler Türklerden birçoğunu öldürmüştür. Latin birliklerinin Selçuklu ordusu karşısında sıkı bir kalkan duvarıyla karşılarına çıkmalarıyla geri çekilmeye başlamışlardır. Sultan Keyhüsrev şehir surlarının dışında 15 gün sürdüğü kuşatmayı 16.gün taktik değişikliği nedeniyle kaldırmıştır (Kaya,2006:129). (Resim 2)

M.H. Yinanç kuşatma sırasında şehre mancılıklarla saldırıldığını, hatta burçların bir kısmının yıkılarak fethi yaklaşıldığını vurgulamıştır (Yinanç,2014:7). Yinanç burada muhtemelen Sultanın ilk kuşatma hareketini vurgulamıştır. İbnü'l-Esir'de sultanın önceden şehir kuşattığını ancak Kıbrıs'tan gelen destek güç sebebiyle geri çekilip şehri ablukaya aldıklarını belirtmiştir. Bu abluka hareketi ile şehre hayati malzemelerin girmesini engellemiştir. İbn Bibi dışındaki kaynaklara göre Bizanslılar ile ittifak yapan Selçuklular Keyhüsrev'i Konya'dan çağırılmışlardır. Bunun üzerine Keyhüsrev Konya'dan Antalya'ya gelmesinden sonra kuşatmanın ikinci aşaması başlamıştır. Sultan Gıyasettin Keyhüsrev Antalya'yı tekrar kuşatmıştır. Antalya şehrinin fetih tarihi olarak kabul edilen 5 Mart 1207 (h.3 Şaban 603) konusunda kaynakların büyük bir bölümü arasında ortak görüş olmuştur (Kaya, 2006: 129-131)

3. ANTALYA’NIN 1. İZZETTİN KEYKAVUS TARAFINDAN FETHİ

1. Gyaseddin Keyhüsrev’in ölümünden (1211) sonra onun oğulları İzzettin ve Alaaddin’in arasında taht kavgası yaşanırken, kargaşadan yararlanan Antalya’nın Hristiyan halkı isyan etmiş ve şehre hakim olmuşlardır (Kesik,2003:1-8).

Selçuklu sultanı 1. İzzettin Keykavus Sinop’un fethinden sonra Antalya’ya gelmiştir. İbn Bibi’nin aktarımında Antalya şehrindeki gayrimüslim halkının kendi çıkarlarına ters düştüğü herhangi bir durumda şehri Kıbrıslı Frenklere teslim etmeyi düşünmeleri ve Kıbrıslıların bu konudaki etkileri ayaklanmaya ışık tutmuştur (İbn Bibi 1, 162). Şehir halkı 1. İzzeddin Keykavus’un üzerlerine geldiğini duyunca Kıbrıslıları şehre çağırmışlardır. Kıbrıslı birlikler tanyeri ağarırken Antalya limanına girip savunma hazırlıklarına başladıkları anda 1. İzzettin Keykavus’un atlıları şehre gelip kuşatmışlardır (İbn Bibi Muhtasar, 49) (Resim 3).

Şehrin 1. Gyaseddin Keyhüsrev’in ölümünden hemen sonra çıkan bir isyan sonucunda Selçukluların elinden çıktığı yazıtlarla da sabitlenmektedir. Antalya surlarında 1. İzzettin Keykavus’un üç parça fetihnemesi bulunmaktadır. Bu kitabelerde durum net bir şekilde anlaşılmaktadır (Erten,1338-1340: 59). Fetihnemenin üç parçası şu şekildedir:

“11. Orayı Kılıç Arslan oğlu Şehit Sultan Gyaseddin Keyhüsrev önceden fethetmişti. Allah onun günahlarını, bol rahmet ve rızası ile örtsün,

12. Dünyadan mutlu bir şekilde göç edişinden ve Rabbinin yanına şehit olarak gidişinden sonra,

13. Şehir halkı isyan etti. Küfür orada ikinci kez ortaya çıktı.

Şirk adeti üzere geri döndü” (Yılmaz-Tuzcu, 2010:118-119).

Antalya şehri iç kale surlarının üzerine yerleştirilmiş bu kitabelerin 1.İzzettin Kaykavus’a ait olduğu bilinmektedir. Şimdiye kadar bilinen en uzun Selçuklu kitabesidir (Yılmaz-Tuzcu, 2010:15).

İbn Bibi Antalya’nın düşman saldırısına uğraması ve kurtarılış sebep ve tarihleri üzerine oldukça açıklayıcı bilgiler vermiştir. Birden çok sayıda zırhlı piyadeler surların üzerine çıkartılmış, Frenk askerleri bertaraf edilerek kale kapıları açılmıştır. Ordunun içeri girmesiyle birlikte düşman imha edilip esir almıştır. Fetihden sonra şehrin yönetimini bölgenin geleneklerini ve dillerini bilen deneyimli devlet adamı Mübarizeddin Ertokuş’a verilmiştir. İslam dünyasının dört bir yanına Antalya’nın fethiyle ilgili fetihnemeler gönderilmiştir. Daha sonra şehrin eksiklikleri giderildikten sonra surları tamir ettirip yükseltirmiştir. Sultan 1. İzzettin Keykavus’un Antalya’yı

fethederek ikinci kez Selçukluların hakimiyetine sokması Müslüman alemine fetihnameler aracılığı ile bildirilmiştir. Bu fetih namelerden biri 612 yılında Halep hükümdarı Melik Zahir'e hediyeler ile birlikte gelmiştir (Osman Turan, Selçuklular Zamanında Türkiye) (Resim 4).

Antalya'nın fethi konusundaki kronoloji fetihname sayesinde giderilmektedir. Şehrin fethi ile ilgili kitabeler şöyledir: H.1 Ramazan 612\ M. 24 Aralık 12\5perşembe günü Antalya Kuşatmasının başladığı ve bir ay sürdüğü yazılmıştır. Dolayısıyla H.2 Şevval 612\ M 23 Ocak 1216 cuma günü (-ki Ramazan Bayramı'dır) Antalya'nın fethedildiği anlaşılmaktadır. H.1 Zilkade 612\ M. 21 Şubat 1216 tarihinde kalenin yapımına başlandı. H.1 Muharrem 613\ M. 20 Nisan 1216 tarihinde bittiği yazılmaktadır (Dolayısıyla kalenin yapımının iki ay sürdüğü anlaşılmaktadır). Ayrıca, Ramazan Bayramı ve Fetih Bayramı olmak üzere aynı günde iki bayram kutlandığı yine kitabelerde açık olarak yazılmıştır (Yılmaz, 2008: 59-63). Fetihnamenin verdiği bilgiler doğrultusunda Antalya şehrinin Selçuklular tarafından ikinci fethi 1215 yılının 24 Aralığında Perşembe günü başladığını ve 1 ay sürdüğünü 23 Ocak 1216 yılında Cumartesi günü kuşatma gerçekleştirilmiştir. 23 Ocak 1216 Cumartesi günü Ramazan Bayramının 1. gününe tesadüf ettiğinden fetihnamede bahsedildiği gibi fetih ve bayram aynı gün kutlanmıştır. Fetihteki bilgilere göre şehrin yapımına bir ay sonra 21 Şubat 1216'da başlandı iki ay sonra 20 Nisan 1216'da tamamlanmıştır (Yılmaz, Tuzcu, 2010:15). Antalya şehrinin ikinci kez fethi ve onarımıyla birlikte şehir için farklı bir dönem başlamıştır. İzzettin Kaykavus'un ölümünden sonra tahta kardeşi Alaaddin Keykubat getirilmiştir (İbn Bibi 1, 218). 1. Alaaddin Keykubat'ın Türkiye Selçuklu tahtına geçmesiyle birlikte Türkiye ve Selçuklular hakimiyeti altında bulunan bütün bölgeler için tabir yerinde ise "Altın Çağ" başlamıştır (Yılmaz-Tuzcu 2010, 123). (Resim 5)

4. SONUÇ

Yukarıda verilen bilgiler neticesinde Antalya'nın Doğu Akdeniz'in en önemli Ortaçağ limanlarından birisi olduğu ve Türkiye Selçuklularının uzun süre boyunca hedefleri içerisinde bulunduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Şehrin bir liman kenti olması I. Gıyaseddin Keyhüsrev'i ve Türkiye Selçuklu ordusunu epeyce meşgul etmiştir. Selçukluların Antalya'yı fethi hadisesi de dikkate değer bir süreç olmuştur. Şehir ilk 1207'de ve ikincisi 1216'da olmak üzere iki kez Selçuklular tarafından fethedilmiştir. İki fetih arasında gerçekleşen yerli Rum ayaklanması da Türkiye Selçuklu Tarihi'nde örneğine az rastlanılacak bir isyan olmuştur. Ancak şehrin ikinci fethinde kalıcı bir hâkimiyet sağlayabilmiş ve şehrin Türkleşmesi süreci devam edebilmiştir. Özellikle Selçuklu fethi öncesi de kozmopolit bir ticaret şehri görünümünde olan Antalya şehri bu durumunu Selçuklu fethi sonrasında da sürdürmüştür.

Türkiye Selçukluları, Antalya'nın fethiyle birlikte ilk kez Akdeniz kıyısında önemli bir liman kentine ve uluslararası ticaretine dâhil olmuştur. Bu durum şehrin gerek siyasi, gerek ekonomik gerekse de sosyal tarihlerinde çok büyük oranda etki yapmıştır.

Bu çalışmanın konu ve kapsamı her ne kadar geniş bir araştırma sahasını oluştursa da asıl değinilmek istenen Antalya'nın bu fetih aşamalarının günümüzde görselleri ile anlatımının mevcut olmamasıdır. Bu bağlamda tarih içerikli konuların anlaşılabilirliğinin artırılması adına resim ve fotoğraf gibi görsel öğelerin öğrenmede kalıcılığa etkisi olarak görsel materyaller kullanılabilir. Nitekim kavramlar bilginin yapıtaşlarıdır. Doğru şekilde tam olarak kazanılamayan bir kavram yanlış öğrenmeye sebep olabilir. Görsel materyallerle planlanmış kavram öğretiminin, tarih içerikli konuların öğrenilmesinde ve hatırlanmasında olumlu etki sağlayacağı düşünülmektedir. Tarih bilincine sahip nesiller yetiştirmek amaçlanıyorsa, tarih öğretiminde kalıcılığı sağlayan yolların geliştirilmesi gerekmektedir.

5. KAYNAKLAR

- Bibi, İbn. (1996). *El evamirü'l-Ala'ie fi'l-umuri'l-Ala'ie (Selçukname) I-II*. Çev.M. Öztürk. Ankara.
- Çimrin, H. (1974). *Antalya tarihi ve turistik rehberi*, 3. baskı, İstanbul.
- Emecen, F. (1991). *Antalya. İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. ,C.3* İstanbul,
- Erten, S. F. (1338-1340). *Antalya livası tarihi*, İstanbul.
- Erdem, İ. (2002) Bir Ortaçağ kenti Antalya: Geç Antik dönemden Selçukluların sonuna genel bir yaklaşım (1). *Adalya* 5.
- Güçlü, S. (2002). *Kentleşme ve göç sürecinde Antalya'da kent kültürü ve kentlilik bilinci*, Kültür Bak. Yay. Ankara.
- Kaya, S. (2006). *1. Gıyaseddin Keyhüsrev ve 1. Süleyman Şah dönemi Selçuklu Tarihi (1192-1211)*, Ankara.
- Kesik, M. (2003). Antalya'ya yapılan ilk akınlar ve şehrin Selçuklu hakimiyetine girmesi, *Son bir yılda Antalya sempozyumu*, 18-19 Aralık 2003
- Moğol, H. (1993). 'Antalya'nın fethi ve Türk mührünün vuruluşu', *Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Dergisi*, İstanbul, Say 87.
- Şahin, M. (2014) 'Habibüs-Siyer'e Göre Türkiye Selçukluları', *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fak. Dergisi* 54/1.
- Yılmaz, L., Tuzcu, K. (2010). *Antalya'da Türk dönemi kitabeleri*, Haarlem Hollanda,
- Yılmaz, L. (2008). Çanakkale, Anadolu'daki Türk dönemi kitabeleri hakkında bir değerlendirme. *12. Ortaçağ-Türk dönemi kazıları ve sanat tarihi sempozyumu* 15-17 Ekim 2008.
- Yinanç, M. H. (2014). *Türkiye tarihi Selçuklular devri* 2. yay, Haz. R. Yinanç. Ankara.

Gezginlerin göçü ile Antalya, Suna İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, Seri 6, 2008 Antalya
Yurt ansiklopedisi, 1982, cilt 2.

RESİMLER

Resim 1. Keyhüsrev kalabalık bir sipahilerle Antalya'ya ilerleyişi (Zülbiye Sevgili Polat, Antalya'nın fethi, 2019)
Malzeme: Kağıt, Suluboya, 50x60 cm

Resim 2. Antalyayı fethetmek için gelen Haçlı donanması (Zülbiye Sevgili Polat, Antalya'nın fethi, 2019)
Malzeme: Kağıt, Suluboya, 50x60 cm

Resim 3. İzzettin Keykavus'un şehir surlarındaki müdafiler yoğun oka maruz bırakması (Zülbiye Sevgili Polat, Antalya'nın fethi, 2019)
Malzeme: Kağıt, Suluboya, 50x60 cm

Resim 4. Sultan 1. İzzettin Keykavus'un Antalya'yı fethederek ikinci kez Selçukluların hakimiyetine sokması (Zülbiye Sevgili Polat, Antalya'nın fethi, 2019)
Malzeme: Kağıt, Suluboya, 50x60 cm

Resim 5. Sultan 1. İzzettin Keykavus'un Antalya'yı fethi (Zülbiye Sevgili Polat, Antalya'nın fethi, 2019)
Malzeme: Kağıt, Suluboya, 50x60 cm